

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Concl. XIX. Vit in Episcopum ordinari non potest, nisi uxor Religionem profiteatur. Ut ordinetur sacerdos, jus commune exigit solam professionem continentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

timum medium ad evitandum periculum incontinentiæ. Maneat ergo utriusque sententiæ sua probabilitas.

666. *Nequit taliter professus propriam auctoritatem ex-are.* Cæterum nequit taliter professus propriam auctoritatem exire, ut statim dixi: quamvis enim in principio peccaverit ingrediens Religionem, non servatis servandis: at persistens in Religione non peccat; quia jam non est sui juris. Et quamvis possit revocari, id non est jure actionis competentis conjugii; sed ex mero Judicis officio (ut docet Sanchez sup. n. 18. tamquam verius) cujus utique est, consulere periculo incontinentiæ conjugis in sæculo relictæ, dum id imminere viderit, revocando professum, & eum illi restituendo.

Atque ut conjux suo jure id posset facere, ut Aliqui docent apud Sanchez sup. n. 17. quia videlicet non legitime renuntiavit juri suo: non tamen propterea professus habet jus egrediendi; quia Professio fuit valida.

667. *Si res est integra, potest licentia revocari.* Id etiam certum est (ut ait Sanchez sup. n. 19.) si res est integra; quia conjux cui data est licentia, nondum est professus; potest licentia à conjuge concedente revocari, nec factum tenebit gestum ab altero post eam revocationem: quod legitimam licentiam caruerit.

Limitatio ex Sanchez. Hoc autem intelligit Sanchez, nisi licentia legitima fuerit; ut quia manens in sæculo erat senex, neque suspectus de incontinentia, & emisisset votum perpetuæ castitatis. Jam enim perfectè cessit jure suo, nec res est integra; cum ipse voto affectus sit, pacto mutuo inito: quippe alter consensit emissioni voti, ut sibi integrum esset profiteri. Si verò non fuit legitima, quia erat juvenis; peccabit quidem contra votum revocando: at factum tenebit, revocatione que valida erit. Quia non erat perfecta renuntiatio proprii juris.

668. *Quid faciendum, quoties non datur revocatio.* Illud pro coronide ad calcem hujus Conclusionis addiderim: Quoties non datur revocatio, si conjux est senex, nec suspectus de incontinentia, sufficit ut vovent perpetuam continentiam, cum ex jure ad nihil aliud obligetur. Sin autem juvenis, aut suspectus de incontinentia, potest cogi ad Professionem, si fuerit juris conficius; quia ad hanc censetur se implicite obligasse. Secus si fuerit juris ignarus; quia profiteri est res nimis ardua, ut ad eam cogatur, qui neque tacite, neque expressè in eam consensit.

669. *An. debeat manere in Monasterio.* Compellitur tamen manere in Monasterio; quia hoc censetur necessarium ad castitatem servandam; sive (ut loquitur Sanchez sup. n. 27.) quia id venit accessorie ad observantiam castitatis, quam promissit: nec compellitur ingredi, ut stet ibi quasi in carcere; sed ut honestam vitam ducat non professus inter professos, quod nullatenus est absurdum. Atque hæc satis de transitu conjugatorum ad Religionem.

Restat, ut paucis differamus de transitu eorum ad Ordinem sacrum, pro quo instituitur,

Bosco de Matr. Pars II.

CONCLUSIO XIX.

Vir in Episcopum ordinari non potest, nisi uxor Religionem profiteatur. Ut ordinetur Sacerdos, jus commune exigit solam professionem continentiam.

670. *Prima pars exprimitur cap. 6. de Convers. conjug. sequentis tenoris: Sane si conjugati consenserint ordinari, uxoris voluntas prius requirenda est. Et infra: Fraternitati vestra auctoritate Apostolica prohibemus, ne uxorum presumatis in Episcopum ordinari, nisi uxor, prius professam continentiam, sacrum sibi velamen imponat, & religionem vestem assumat.*

Ubi Gloss. in exposit. casus: Nota (inquit) quod uxorus non debet promoveri sine licentia uxoris. Item nota speciale in uxore Episcopi, quod debet continentiam profiteri & intrare Religionem, antequam vir ejus promoveatur in Episcopum. Et verb. Sacrum velamen, interrogat: Sed quid, si esset vetula, numquid sufficit, si continentiam profiteatur, inf. eod. Uxoratus, & inf. eod. Ad Apostolicam Respondet: Non sufficit, nisi convertatur, & est speciale in uxore Episcopi.

671. *Probat ex ratione Sanchez.* Et ratio est (inquit Sanchez lib. 7. disp. 41. n. 2.) propter Ordinis Episcopalis excellentiam, & ut auferatur occasio, ut Episcopus visitetur à feminis. Sic ille. Estque sententia magis communis.

672. *Oppositum docet Sorus.* Sotus tamen 4. dist. 27. q. 1. circa finem sic ait: Quod hic de separatione tori post consummatam copulam per ingressum Religionis de consensu alterius dictum est, id per susceptionem Ordinum aut Episcopatus intelligendum etiam venit. Uxore enim castitatem vovente, si est sexagenaria, vel Religionem ingressa, si est junior, potest vir citra Religionem sacros Ordines suscipere, & Episcopus fieri. Id quod de D. Hilario Picavienfi Episcopo legitur, qui cum Episcopus esset, uxorem habebat & filiam. Definitio est cap. Sane, de Convers. conjug. Ita Sorus.

672. *Favet Gloss. ibi.* Cui favet, quod in fine d. Glossæ additur: Quidam dicunt, quod non sufficit, & est speciale in Episcopo. Credo, quod sufficeret: & hoc intelligitur de juvene; arg. ex fine hujus capituli. Atque illud probabile vocat Sanchez sup. n. 1.

672. *Rejicitur.* Sed ego ex fine hujus capituli vix ullam probabilitatem video, cum verba sint generalia, absque aliqua distinctione inter senem & juvenem. Ergo nec nos distinguamus, ubi non est ratio evidens distinguendi, vel assignetur illa. Sanè à Non valet hic arg. à paritate rationis non valet hic argumentum; cum sit res positiva, dependens voluntate Legislatores, quæ in hoc casu rationalis est, est in ordine ad Professionem Religionis posuerit distinctionem. Rationalis, inquam, est propter excellentiam, sicut dictum est, dignitatis Episcopalis, quæ non reperitur in Professione Religionis.

673.
An si ca-
dam ratio
Cardinala-
tus.

Majolus.

Negat Sanchez.

Et quoniam Cardinales in suis Titulis habent benedictionem quasi Episcopalem, ut notatur cap. *His, quæ*, de Majorit. & obed. hinc Aliqui asserunt, honestum saltem fore, ut maritus promoveretur ad Cardinalis dignitatem, uxorem, qualiscumque sit, ingredi Religionem. Imò Majolus apud Sanchez sup. n. 4. putat, id esse necessarium. Sed existimo (inquit Sanchez.) non amplius desiderari, quàm ad Ordines à viro assumendos: quòd non inveniam textum, aliquid speciale in hoc casu decidentem: nec rationem, quæ ad aliud sentiendum cogat. Sic ille.

Tu nota, benedictionem seu consecrationem Episcopalem præstare benedictioni quasi Episcopali; atque adeo dispositum in Episcopis non esse extendendum ad Cardinales: dispositum, inquam, propter Ordinis Episcopalis excellentiam; qualis Ordo non est Cardinalatus.

674.
Probatur
pars Con-
clus. c. 6.
de Conju-
gatione.

Si autem à me quaeritur: ecquid desideratur ad Ordinem Sacerdotij à viro assumendum? Respondet secunda pars Conclusionis: *Ius commune exigit solam professionem continentia;* cap. *Conjugatus*, 5. de Convers. conjug. ibi: *Nullus conjugatorum est ad sacros Ordines promovendus, nisi ab uxore, continentiam proficiente, fuerit absolutus.*

Ubi Gloss. verb. *Ab uxore*, interrogat: *Sed numquid sufficit hoc?* Respondet: *Videtur quòd sic, 32. dist. Seriatim, & 77. dist. Episcopus benedictionem, quæ potius contradicit. Sed ibi exponitur, Religionem, id est, castitatem: sic sup. de Clericis conjug. Sane. Quòd concedebat ala. si vir remaneat in sæculo. alij dicunt, quòd ordinari non debet, nisi ad Religionem convertatur uterque. Quòd dicitur hic, intellige in eo casu, in quo esset senex & sterilis, ita quòd nulla sit suspicio de uxoris incontinentia. Et sic intelligitur illa Decret. Sane. de Cler. conjug. Nam qui promovetur ad sacros Ordines, eo ipso intelligitur continentiam profiteri. Et si juvenis esset uxor, presumpcio esset contra utrumque, arg. sup. cap. prox. in fine: undè non debet promoveri talis, nisi ambo transferant ad Religionem; secus si sit senex, & sine suspicione.*

675.
Eam u. 61.
Alanus.

Vel dicas, ut dixit Alan. quòd aliud est in eo, qui promovetur ad sacros Ordines remanendo in sæculo: quia ibi sufficit, quòd communi consensu continentiam promittant, ut dicunt jura, primo inducta: quia etiam communi consensu sine susceptione Ordinum possunt continentiam profiteri remanendo in sæculo, 33. q. 5. Quòd Dco. Et aliud est in his, qui convertuntur; quia locum ibi habet, quòd dicitur sup. cap. prox. & inf. cap. Ad Apostolicam. Hactenus Gloss. Quæ, cum primo & ultimo loco ponat sententiam Alani, videtur eam alteri præferre, eique adhærere.

676.
Vid. etiam
Ponsius.

Atque hæc etiam nobis magis placet, & alijs multis apud Sanchez sup. disp. 39. n. 2. Quibus adde Pontium lib. 7. c. 25. n. 7. ubi sic scribit: Denique dixerim, neque antiquo jure, neque noviori requisitum fuisse, ut uxores eorum, qui ad alios sacros Ordines, præter Episcopatum, promovebantur, Religionem profiterentur; sed tantum, ut continentiam in sæculo voverent, sive in senili, sive in juvenili ætate

essent constitutæ. Nam textus in d. cap. *Sane*, de Convers. conjug. solum agit de his, qui Episcopi ordinabantur; textus etiam Alex. III. in d. cap. *Conjugatus*, eod. in quo de alijs ordinatis agitur, solum exigit, ut continentiam profiteantur, ibi: *Nisi ab uxore continentiam proficiente &c.* quo verbo Glossa ibi intelligit simplex castitatis votum.

Undè in eo discriminantur uxores eorum, qui ad Religionem transeunt, quòd istæ profiteri Religionem compelluntur, nisi senes sint, cap. *Cum sis*, eod. At eorum, qui ad Ordines assumuntur, minimè. Discriminantur etiam uxores eorum, qui ad Episcopatum evehuntur, & qui ad alios Ordines ascendunt; quòd illæ profiteri Religionem, istæ continentiam tantum vovere coguntur; idque fortè sic constitutum est ob majorem reverentiam, statui Episcopali debitam. Nunc autem ex consuetudine tantum recepta, non admittitur vir ad sacros Ordines, nisi uxor, quæ juvenis est, Religionem ingrediatur, & profiteatur, & quæ senex est, voveat continentiam. Hucusque Pontius.

Quæ utique consuetudo observanda erit, ubi & quando legitime fuerit præscripta. Et ideo in Conclusionem dixi: *Ius commune.*

Sed quæ ratio discriminis inter uxores eorum, qui ad Religionem transeunt, & eorum, qui ad Ordines assumuntur? Quia (inquit aliquis) dum in sæculo vir ad Ordines promovetur, tenetur necessaria alimenta uxori subministrare, cap. *Omnino*, dist. 31. Quare aufertur uxori occasio vagandi, & incontinentiæ ob alimentorum penuriam. Insuper potest uxorem incontinentem corrigere ac punire. Quæ omnia cessant, viro proficiente; cum bonorum, & liberi arbitrij proprietate carcat.

Secundò; quia conjugati (ut sup. dicebat *Secundò*, Gloss.) possunt in sæculo manere, communi voto continentia ab ipsis emisso, in quo eventu carent facultate petendi & reddendi. Cur ergò non poterunt in sæculo vitam traducere, uxore ligatâ voto castitatis; viro autem ad Ordines sacros promotò, atque ijs communi placito effectis? Et hæc sententia (inquit Sanchez sup.) est valde probabilis.

Ipse autem n. 6. probabiliorē existimat, 678. quæ sic distinguit. Si uxor est senex, non suspecta de incontinentia, sufficit votum continentia ipsius in sæculo; secus si juvenis: tunc enim desideratur ingressus ipsius in Religionem. Probat ex cap. *Episcopus*, 6. dist. 77. quòd est desumptum ex Concilio Agathensis cap. 16. & 17. ibi: *Sane si conjugati juvenes consenserint ordinari, etiam uxorum voluntas ita requirenda est, ut sequestrato mansionis cubiculo, Religione promissa, postea quam pariter conversi fuerint, ordinentur.*

Nec valet expositio Glossæ ibi verb. *Religione*, & Turrect. ibi n. unico, qui exponunt nomine *Religionis promissa*, intelligi castitatem. Quia videtur ea expositio ad libitum. Sic ille.

Sed unum videtur solvitur per aliud. Igitur ea expositio aliquibus videtur bene fundata. Nam in primis colligitur ex eo verbo *Conversi* fuerint,

Hic testatur
de consuetudine
dicitur con-
traria.

677.
Quæ ratio
discriminis
inter unam
& alteram
uxorem.
Prima.

Quid san-
ctus hic
sentiat.

Si est juve-
nis tenetur
proficisci. ad
c. 6. dist.
77.

Rejicit ex-
positionem
Gloss.

679.
Definitio
Primo.

fuerint,

fuerint, quo significatur conversio utriusque; & tamen qui ordinatur, non proficitur Religio- nem, sed solum emittit votum castitatis. Ergo, ne in tam paucis verbis sit æquivocatio, per conversionem mulieris commodè intelligitur solum votum, seu professio continentie, juxta illud d. cap. *Conjugatus*: *Ab uxore continentiam proficiente*. Ita Alex. III. cui potius credendum est, quam Concilio Agathensi, quod dumtaxat fuit Provinciale; adeoque minoris auctoritatis, quam Decretalis summi Pontificis.

Secundò.

Præterea: ea expositio deducitur ex eo verbo: *Sequestrato mansionis cubiculo*. Quippe si uxor profiteri deberet, jam tota habitatione sequestraretur. Igitur hæc expositio non videtur esse ad libitum.

680.
Aliud arg.
Sanctij.

Deinde argumentatur Sanchez: quia si uxor juvenis professi compellitur ingredi Religio- nem, à fortiori uxor promovendi ad Ordines. Quippe facilius potest Clericus sæcularis uxorem invisere, &, conservato pristino amore, eam familiariter utetur: undè patentissimo periculo incontinentie exponentur: & tantum oberit, ut, moraliter loquendo, ipse vir Clericus factus, uxorem invisens, ejus incontinentiam corrigat, ut potior occasio incontinentie sit ipsemet ejus curam gerens.

Confirmatio.

Præterea: quia uxor juvenis, quantumvis casta, est incontinentie periculo exposita manens in sæculo: eò quod mulieres inconstantes, & facile volubiles sint; cap. *Forus*, ad finem de Verb. signif. ibi: *Nam varium & mutabile testimonium semper femina producit*. Ubi verb. *Varium*, in additione hoc lego versus:

Quid levius fumo? Flamen: Quid flamine? Ventus.

Quid vento? Mulier. Quid muliere? Nihil. Non ergo credendum est (infert Sanchez) jus Canonicum voluisse, ut, eam manente in sæculo, vir ad Ordines promoveretur.

681.
Non con- vincit.

Respondetur: Jus Canonicum voluisse, quod verbis expressit: expressit autem professionem continentie: ergo hæc sufficit. Neque in positivis à pari, aut fortiori valet argumentum, per se loquendo. Quod si ex ratione agitur, neque in uno, neque in alio casu requiritur Professio Religionis. Potuit autem jus canonicum in uno casu postulare eam, & non in alio, propter rationes superius allegatas. Et quamvis ex una parte possit esse major occasio peccati, ab alia tamen parte, ut ostendimus, est minor.

682.
Resp. San- chez ad 2.
rationem
discriminis.

Cæterum, ad secundum argumentum, de voto simplici utriusque conjugis in sæculo permanentis; Respondet Sanchez sup. n. 9. longè diversam esse rationem. Quia (inquit) ubi uterque, voto simplici castitatis communi consensu emisso, periclitaretur de incontinentia, esset facile dispensationis remedium, & idè id permittitur: at ubi jam vir in Sacris esset constitutus, nullo pacto expediret dispensare, ut ad uxorem rediret. Et si argumentum vim aliquam haberet, probaret pariter, integrum esse viro ad Religionem transire, de licentia uxoris juvenis; promittentis in sæculo continentiam. Sic ille.

Bosco de Matrim. Pars II.

Prorsus hoc probaret; nisi obstaret jus com- mune, quod in terminis requirit Professionem Religionis. Deinde: disparitas est, quod ordinatus subit Ecclesie, à qua potest cogi ad servandam castitatem promissam, etiam extraordinarijs medijs; secus qui solum habet votum simplex castitatis. Scitè ergo dixit Sanchez, ut sup. audivimus, priorem sententiam esse valde probabilem. An autem sua sit probabilior, ut putat, relinquo alijs ex hæctenus dictis judicandum.

Hoc certum est apud Omnes, non posse quempiam conjugatum, etiam ante Matrimonij consummationem, ordinari seu initiari majoribus Ordinibus sine licentia uxoris. Ita novissimè statuit Ioan. XXII. Extravag. *Antique*, de Voto, ibi: *Auctoritate Apostolica districtius inhibentes, ne quispiam, durante Matrimonio, nondum etiam consummato, aliquem de sacris Ordinibus presumat suscipere, nisi prout sacris Canonibus noverit convenire*.

Ubi Gloss. verb. *Noverit*, inquit: *Putà de licentia conjugis Religionem ingredientis, vel etiam in sæculo remanentis, potissime absque suspitione incontinentie, & votum castitatis emittentis, 32. dist. Seriatim, 77. dist. Episcopus benedictionem, extra de Convers. conjug. Conjugatus: Vbi conjug remanens in sæculo esset suspecta de incontinentia, vir non posset Religionem ingredi, nisi & ipsa similiter converteretur, ut ibi not.*

Ratio diversitatis reddi consuevit: quia ubi vir in sæculo remanet, ad sacros Ordines promotus de licentia uxoris, votum continentie emittentis, eidem in necessarijs tenetur providere, dist. 31. Omnino; & sic ibi materia incontinentie (prætextu defectus necessariarum incurrendæ) aufertur; arg. ad hoc ff. de Ritu nupt. l. *Palam*, §. *Non est hoc ignoscendum. Et eam, in se peccantem, in vinculis detinere, & ad jejunia, non tamen mortifera, cogere; 33. q. 1. Placuit. Et q. 5. cap. Hæc imago. Et not. extra de Jurjur. in cap. Quemadmodum, in Gloss. ult. qua omnia cessant facienda per virum, ingressum Religionem, carentem proprio & libero arbitrio.*

Porrò ex dictis verbis Pontificis, & subsequentibus, colligunt Aliqui, peccare, etiam mortaliter, qui sine dicta licentia susciperet Ordinem sacrum animo intrandi Religionem. Quippe jura & Canones non sunt contenti isto animo; sed requirunt licentiam & continentiam uxoris, ut jam audivimus ex Glossa. Est que hæc res magni momenti, ut patet ex pœna adjuncta, ibi: *Quod si secus à quoquam forsitan attentatum fuerit, ordinamus, quod nec Matrimonio soluto, in se suscepto Ordine ministrare, nec ad superiores Ordines provehi, nec ad aliquod beneficium vel Officium Ecclesiasticum valeat promoveri.*

Adde (inquit Sanchez sup. disp. 38. n. 3.) Sanchez: facillimo negotio mutari animum, ac consummari Matrimonium, & tunc nullum superesse remedium, cederetque in gravem Ordinis sacri injuriam.

An autem ordinatus sine licentia uxoris debeat intrare Religionem, quando non expressè

683.

Conjugatus non potest initiari sacris sine licentia uxoris, per Extravag. Antiquæ de Voto.

684.

Peccat mortaliter, qui sine dicta licentia susciperet Ordinem sacrum animo intrandi Religionem.

685.

An auctorem

ipitiatus
debeat in-
trare Reli-
gionem. Pars
negans pro-
batur per d.
Extrav.

Sanchez.

686.
Abque po-
sitione uxo-
ris non est
restituendus.

Sanchez.

Ad instan-
tiam ejus
restituens
nequit pete-
re debitum.

687.
Tenetur
reddere.

Vxor potens
non tenetur
reddere, ex
D. Tho.

eam promisit, alibi examinavimus : & pars ne-
gativa videtur manifestè probari per d. Extravag.
ibi : *Ad ingressum hujusmodi (puta Reli-
gionis approbatæ) sic ordinatum, si Matrimonium
consummatum non fuerit, per Diocesana in instanti-
moneri præcipimus, & induci : quod si forsitan renue-
rit adimplere, ipsam, si sponsa ejus insisterit, per cen-
suram Ecclesiasticam compellendum decernimus, con-
tractum Matrimonium consummare.* Sentit ergò
textus (inquit Sanchez sup. n. 18.) id non
esse præceptum, sed consilium.

Hinc Glossa ibi verb. *Præcipimus*, infert : *Ne-
cessitatis est ergò talis monitio per Episcopum faci-
enda; alias præmissa in eo peccatum induceret.*
Et verb. *Renuerit adimplere*, inquit : *Supponit ex-
pressè, quòd possit renuere, ut in sermo dicitur, qui,
licet jussus per dominum, potest nolle hereditatem
adire; Coa. de Hæred. instit. l. Cum proponas.
Quia voluntariam servitutem quarit sibi Deus, non
coactum, 15. q. 1. cap. Non est. Et per hoc dicitur
reprobata opinio Hostiensis, dicentis, talem fore co-
gendam ad ingressum Religionis; cum ad hoc cogatur
quandoque propter delictum.*

Nota autem hæc verba Pontificis : *Si sponsa
ejus insisterit.* Igitur absque petitione seu instantia
uxoris, non est restituendus, neque ipse po-
test Matrimonium consummare. Et ratio dis-
paritatis inter Ordinem sacrum, & Professio-
nem religiosam, manifesta est; quòd hæc fuerit
irrita, Ordo autem validus; & Ecclesia Ordini
castitatem annexit, in quantum potuit: ac pro-
inde censetur, omnem facultatem redeundi suam
sponte ademisse initiato; salvo tamen jure uxori-
s ad revocandum, Et ita solum tenebitur do-
lum, & vim illatam amovere, significando uxori
animi sui promptitudinem ad conjugale confortium,
ipsa volente. Quod si ipsa repetere nolit,
non erit ei integrum ad ipsam redire. Ita Sanchez
sup. n. 16.

Et hinc, ad instantiam ejus restitutus nequit
petere debitum: ut notat Glossa ibi verb. *Con-
summare*, ubi sic interrogat: *Sed licet iste cogatur,
muliere instante, Matrimonium consummare: numquid ipse poterit ab ea debitum exigere?* Res-
pondet: *Dicas, quòd non; cum adhuc, quoad
se, voto continentia sit ligatus.* Et quoad peti-
tionem non præjudicatur Matrimonio, sed so-
lum quoad redditionem. Quòd autem possit
reddere, manifestè colligitur ex verbis textus:
Per censuram Ecclesiasticam compellendum decernimus.
Quippe non potest compelli per censuram
ad peccatum, & aliàs frustra restitueretur.

Restitutus ergò ad instantiam uxoris, aut et-
iam officio Judicis; sive Matrimonium antea
consummatum fuerit, sive non, tenetur reddere
debitum; sed nequit exigere; quia suscipiendo
validè Ordinem sacrum juri exigendi plenariè
cessit. Et ideo petenti non tenetur uxor reddere;
ut docet D. Tho. 4. dist. 37. q. 1. a. 2. ad pri-
mum: *Dicendum, quòd vinculum Ordinis solvit
vinculum Matrimonij ratione redditionis debiti, ex
qua parte habet repugnantiam ad Matrimonium ex
parte ejus, qui Ordinem suscipit; quia non potest
petere debitum, nec uxor tenetur ei reddere: sed ta-*

tamen non solvit ex parte alterius; quia ipse uxori
tenetur debitum reddere, si non possit eam inducere
ad continentiam.

Ratio plana est: quia susceptio Ordinis sacri
sine licentia uxoris, in nullo præjudicat ejus
juri; tametsi etiam vir ad summum Pontifica-
tum eveheretur; ut docet Sanchez sup. n. 12.
Cum enim hoc sit jus justitiæ prius, non potest
lædi per Pontificatum, quantumvis bonâ fide
assumptum, eò quòd uxor mortua crederetur.

Unde revocatus teneretur redire, & reddere
debitum; ut docet Gloss. cap. *Si quis pecunia*,
9. dist. 79. verb. *Non Apostolicus*, ibi: *Sed quid,
si dum uxor tua creditur mortua, eligeris in Papam;
& consecraris, & uxor tua te repetit, an ei reddendus
es? Vel si tu neges, eam tuam uxorem esse, apud
quem cognoscetur, cum Papa judicari non possit, nisi
de hæresi Respond. si revocetur indubium, non est
cogendus stare iudicio alicujus, imò excipere potest:
Dominus est, qui me iudicat, 9. q. 3. Aliorum. Si
autem certum est, tenetur ei reddere debitum, nisi
mulier induci possit ad continentiam observandam,
vel abrenuntiabit Papatus, & satisfaciet uxori.*

Intellige, post Matrimonium consummatum.
Nam ante consummationem, possit, secundum
probabilem sententiam, secum dispensare, &
dissolvere vinculum Matrimoniale.

Hinc etiam fieri possit, ut de licentia Ponti-
ficis, conjugatus, ante consummationem, licitè
susceperet Ordines sacros sine licentia conjugis;
tum, quia ipse potest dispensare in illo Matri-
monio rato: tum, quia sola continentia, Ordini
sacro annexa, obstaculo est promotioni con-
jugati ad Ordines. At cum illa solo jure Eccle-
siastico annexa sit Ordini, ut suo loco diximus,
possit Pontifex in ea dispensare. Quare (inquit
Sanchez sup. n. 4.) possit conjugatus, ex Ponti-
ficia dispensatione, etiam post Matrimonium
consummatum, ad sacros Ordines promoveri
absque uxoris consensu. Sola enim constitutio
Ecclesiastica id vetat.

De cætero, qualis licentia requiratur, & qua-
liter uxor possit revocare virum, sine licentia,
vel alijs requisitis ordinatum, colligi potest &
debet ex dictis sup. de professio sine licentia,
aut alijs requisitis: pari enim passu incedunt;
eo semper salvo, ut Ordinatio sine licentia sit
valida; Professio autem irrita; ex quo oritur
in quibusdam casibus aliqua disparitas, quæ pa-
tet ex dictis. Requiritur igitur licentia spon-
tanea.

Interrogat aliquis; an sufficiat tacita? Negat
Sanchez sup. n. 15. ita ut ex dissimulatione,
dum nimirum uxor, conscia promotionis viri
ac potens commodè reclamare nec consensum,
nec dissensum præstat, sed dissimulando tacet;
ut, inquam, ex ea dissimulatione nullum ei
præjudicium fiat; sed jus suum viri repetendi
illæsum maneat.

Ratio ipsius est: quia ad rem tam arduam
(ubi uxor spoliatur suo jure conjugali, & re-
manet etiam ipsa obligata ad continentiam)
jura non contenta sunt uxoris dissimulatione,
quæ varias interpretationes patitur, nec signum
apertum

688.

Ratio, quare
ipse tenetur
reddere.
Sanchez.

Est foret
iam electum
Pontifex.

Intellige
post Matr.
consumma-
tum.

689.

Potest con-
jugatus ex
dispensatio-
ne Papa
initiare sine
licentia ux-
oris.
Sanchez.

690.

An sufficiat
hic tacita
licentia.

Ratio paritè
negans, ex
Sanchez.

apertum licentiæ est; ut expressè definitum est cap. *Consuluit*, de *Convers. conjug.* quando vir proficitur uxore dissimulante. Sic ille. Quem sequitur *Aversa tract. de Sacram. Ordinis*, q. 4. sect. 10. §. *Debet tamen*, in fine.

691. *Paricem asserentem* *Fuisse*, sicut: *Supple. & huius ordinatum, ipsa sciente: nam si ea invitâ ordinaretur, vel ignorante, non fieret ei præjudicium: sed si scivit & tacuit, sit ei præjudicium, ut post mortem illius non possit naberet; ut 32. dist. Seriatim. Unde non requiritur, ut mulier vocet; sed sufficit, si scit, virum suum ordinari.*

Et alij plures *Consonant* *Archidiaconus, Dominicus, Turrecremata, Hostiensis, & Alij apud Sanchez sup. n. 14. Temperant Henricus, Monaldus & D. Antoninus, quando uxor fuit conscia juris statutentis, quid ipsa efficere debeat, viro promotæ ad Ordines cum ejus consensu. Tunc enim tacens, cum commodè reclamanda esset, videtur consensum præstare, & ad ea efficienda se astringere, quæ jus facienda præcipit. Et hæc sententia est probabilis, inquit Sanchez.*

692. *Quia si uxor expressè consentiat, non tamen Religionem ingrediente, aut continentiam vovet. Tunc (inquit Aversa sup. §. Sexto ulterius) videtur habere locum regula, quæ præscripta est c. 1. de *Convers. conjug.* quando vir sic erat in Religione professus: nempe debere illi virum restitui, saltem ex officio Iudicis, si non ex mulieris instantia, & maxime si de continentia periclitetur. Sanchez autem lib. 7. de Matrimonio disp. 39. hoc limitat, quando mulier erat ignara juris obligantis eam ad profectendam continentiam; quia si erat conscia, videtur tacite vovisse.*

Opinio Sanchez.

Non placet Suario.

Sed hanc limitationem reprobatur Suarez to. 3. de *Relig. lib. 9. cap. 19. n. 17. in fine: quia textus non loquitur limitatè in casu ignorantia, sed amplè & absolutè: & quia si mulier sit conscia hujus juris, sciet hoc ipsum, quod nisi expressè voverit continentiam, non tenebitur; sed poterit revocare virum suum; quare non censetur tacite aut ullo modo vovisse, nec poterit tunc astringi ad vovendum. Hactenus Aversa.*

693. *Puat hic, votum istud non esse præscriptum.*

Et notat Suarez sup. in medio d. n. 17. hoc votum non esse opus necessitatis, sed consilij & admonitionis. Nam in ipso Concil. Lateranensi sub Alex. III. p. 5. c. 4. (ex quo desumptum est cap. 1. de *Convers. conjug.*) additur: *Verumtamen uxor commendanda est, & propensius exhortanda, ut ad Religionem transeat, & castitatem servare promittat.* Et si dixeris: d. cap. loquitur de Professione: Respondet; jam sæpè dictum est, hæc duo æquiparari in jure, quantum ad præsens atinet.

Probatio.

Ratio verò reddi potest (prosequitur præfatus Auctor) quia eo ipso quod conversio vel Ordinatio viri facta est sine voto uxoris, non est facta secundum formam & modum sacris Canonibus præscriptum; & ideo & illicitè facta est, & non obligat uxorem ad perpetuam castitatem, quia Ecclesia non vult illam obligare, nisi per voluntariam promissionem ejus. Sic ille.

Qui ibidem n. 15. cum Sanchio docet, dissimulationem uxoris non sufficere. Ratio verò reddi potest (inquit n. 16.) quia licet uxor taceat, non propterea consentire videtur: quia nec est res sibi favorabilis, neque aliquo speciali jure contradicere tenetur; cum autem Reg. juris 43. in 6. dicit: *Qui tacet consentire videtur*, oportet, ut alterutra ex dictis conditionibus intercedat: quia cum illa voluntas tantum sit præsumpta & interpretativa, fundari debet (inquit ille) vel in eo quod res est favorabilis; quia unusquisque præsumitur velle commodum suum vel in obligatione contradicendi, si non consentit; quia tunc, vel qui non resistit, cum teneatur, & possit, indirectè censetur velle & consentire; vel si consentiendo evitat culpam, eò ipso præsumitur non malè agere, sed consentire. At in præsentî nullus est favor, ut per se constat; neque etiam ostendi potest lex Canonica, quæ obliget uxorem ad contradicendum expressè in eo casu: ergo non est cur censetur consentire, ex eo solum, quod non contradicit; sed solum non se defendere, licet patiatu injuriam. Sicut etiam in Reg. juris 44. in 6. dicitur: *Qui tacet non fatetur, sed nec unque negare videtur.* Hæc Suarius. Quæ merentur considerationem.

Quæro, ego: an supposito expresso consensu in Ordinationem viri, & expresso voto simplici continentia, mulier possit validè inire aliud Matrimonium viro jam defuncto? Placet Sanchez sup. disp. 40. n. 2. id Matrimonium fore irritum. Id enim (inquit) probat textus, c. *Quia sunt*, dist. 28. quod est D. Greg. Pontif. lib. 2. Epist. 59. ubi est casus, uxor conscia promotionis viri ad Ordines, mortuo viro, jam facto Diacono, ad alias nuptias transijt, & ait D. Gregor. *Si in conjugio Diaconi mulierem, de qua agitur, fuisse confiteris q, qui male sociati sunt, disjungantur.*

Et cap. *Si se*, ead. dist. ex Concilio Aurel. 1. cap. 15. dicitur: *Si se cuiquam duplici conjugio Presbyteri vel Diaconi relicta junxerit, aut separentur: aut certe, si in criminis intentione persistierint, pari excommunicatione plectantur. Similiter loquantur alia jura.*

Sed quæ ratio? An fortè quod votum uxoris fiat solemne per votum solemne viri? Hoc sup. improbavimus; quia nullo nititur fundamento; imò contrarium Aliqui probant ex jure: & ad cap. *Martinus*, de *Cognat. spir.* ubi actiones viri, propter unitatem carnis, dicuntur esse actiones uxoris, respondent; id non de omnibus actionibus fore intelligendum (sic enim etiam Sacerdote celebrante, uxor quoque diceretur celebrare) sed de actionibus tantum corporalibus, quæ ad sui essentiam non requirunt certam aliquam intentionem animi, nisi aliter jure expresso fuerit constitutum, sicut de compaternitate d. cap. *Martinus*, constituitur.

Et ideo legitima ratio (inquit Sanchez sup. n. 3.) cur hoc Matrimonium irritum sit, non est, votum simplex uxoris effici solemne per actionum communicationem: sed quia Ecclesiastica constitutio, ob reverentiam Ordinis assumpti

694. *Suarez. putat, dissimulationem non sufficere, & probat.*

695. *An supposito consensu & voto, mulier post mortem ordinari valeat aliud Matr. inire. Negat Sanchez, ex c. 10. dist. 28.*

696. *Quæ ratio, ex Sanchez.*

sumpti à viro ex licentia uxoris, voventis castitatem, reddidit eam ad subsequens Matrimonium inhabilem.

Sic posse dici, ait Gloss. d. cap. *Seriatim*, verb. *Post mortem*; Vide eam sup. Concluf. 17. Et tenet Gloss. d. cap. *si se*, in fine, ibi: *Sed videtur, quod sola constitutio Ecclesia hoc Matrimonium dirimat, non scientia vel votum: quod ex eo patet, quod Græcus non promittit continentiam, dum recipit sacros Ordines, ut 31. dist. Quoniam: tamen si contraxerit post sacros Ordines, non tenet Matrimonium. Hæc ergo non facit votum; sed sola constitutio Ecclesia.*

697. *Pontius op-
positam
docet sen-
tentiam, ex
Concil. To-
let. 1. can.
16.*
Verum enimverò de hac constitutione Ecclesie non videtur satis constare. Et ideo dicit Pontius lib. 7. cap. 25. n. 9. & 10. fuisse quidem illa conjugia semper prohibita; at tamen valuisse. Nam (inquit) in Concil. Tolet. 1. can. 16. (aliàs 18.) relicta Episcopi, si nupserit, negatur Eucharistie communicatio, nisi in fine vitæ; neque alia imponitur poena.

Hæc sunt verba Concilij: *Si qua vidua Episcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi maritum acceperit, nullus Clericus, nulla Religiosa cum ea convivium sumat, numquam communicet; morienti tamen ei Sacramentum subveniat.*

698. *Item ex
cap. 12.
dist. 28.*
Eadem verba citat Grat. dist. 28. c. 12. ex Concil. Mart. Papæ, nisi quod ad *ly Religiosa*, addat, *Persona*, & loco *ly Sacramentum*, ponat, *sacramenta*. Ubi Gloss. verb. *Aut Diaconi*, inquit: *Idè non facit mentionem de Subdiaconi: quia tempore Gregorij promovebatur quis in Subdiaconatum, non promissa continentia: nec fiebat uxori- bus aliquod præjudicium; ut 27. q. 2. Multorum. Interim ex verbis juris patet, aliam poenam imponi, præter negationem Eucharistie.*

Et cap. 16. Concil. Matisconensis, sequentis tenoris: *Illud quoque rectum nobis visum est disponere, ut qua uxor Subdiaconi, vel Exorcista, vel Acolythi fuerat, mortuo illo, secundo se non audeat sociare Matrimonio. Quod si fecerit, separetur, & in cano- brys puellarum Dei tradatur, & ibidem usque ad exitum vitæ permaneat.*

699. At credi non potest (inquit ille) viduam Acolythi inhabilem ad Matrimonium reddi, cum his, qui in minoribus Ordinibus ministrabant, non esset prohibitum cum uxoris suis dormire, neque tenerent Professione castitatis. Imò Presbyteri, reperti cum sua Presbytera dormire, inter Lectores ministrare permittentur in Concil. Tur. 2. can. 20.

*Explicat
contrarios
can. de sep-
ratione quo-
ad torum.*
Quare si præcipiunt Canones aliquando, ut hujusmodi viduæ, iterum nubentes, separentur, intelligendi sunt de separatione tantum tori ad tempus, in poenam violati præcepti. Quod olim frequens in Ecclesia, ob alia commissa crimina, latè diximus in superioribus cap. 20. & 21. Nunc autem, si jam uxor professa est, non valet Matrimonium; si verò mansit in sæculo cum voto continentie, Matrimonium valet, quia tantum est simplex votum. Hactenus Basilus.

700. *Vasquez ex*
Vasquez autem in 3. part. D. Tho. to. 3. disp. 247. n. 142. putat, ex poena separationis

colligi, Matrimonium fuisse invalidum, quæ poena separa-
rationis col-
ligi invali-
ditatem
Mar.
aliàs injusta esset. Nam, inquit, Matrimonium, contractum post votum simplex alterius conjugis, dissolvi non potest, etiam quod attinet ad Matrimonium; sed sic contrahentes puniri debent alio modo: violaretur enim jus Matrimonij, & mariti, quod per Matrimonium habet ad petendum debitum. Sic ille.

Et paucis interjectis, ait: Cæterum, cum hoc tempore nullus post Matrimonium contractum ordinetur in Ecclesia Latinâ, nisi uxor ipsius in Religione profiteatur; vel si senex & sterilis sit, in sæculo simplex votum continentie emittat: pro ea, quæ in Religione professa fuerit, satis manifestum est, Matrimonium, quod postea contraxerit, irritum esse; sicut aliarum etiam Religiosarum mulierum. Pro ea tamen, quæ in sæculo manens, simplex tantum votum emiserit (quod quidem raro contingit) nescio, utrum maneat jus antiquum irritans Matrimonium, quod tunc forsân necessarium fuit, cum frequens esset in Ecclesia Latinâ, viros Matrimonio conjunctos ad Ordines sacros assumi, uxoris dumtaxat continentiam voventibus, & in sæculo, imò intrâ eandem domum remanentibus. Ita Vasquez.

Nunquid audiendus? Aversa sup. §. *Rursus*, de tali Matrimonio pronuntiat: dici debet, fore prorsus nullum & irritum....Nec oportet aliam rationem quærere præter dispositionem ipsam juris sic statuentis; quamvis votum mulieris per se fuerit simplex. Nec Vasquez dubitare debebat de permanentia talis juris. Idque totum Gloss. in cap. *Quoniam*, dist. 28. extendit etiam ad Ecclesiam Græcam: quia licet de præsentis vir conjugatus, & ordinatus, eum sua conjugate non profiteantur continentiam; tamen conjungitur in posterum, ut nec vir possit aliam ducere; & similiter, ut nec mulier possit alium; & alioqui secundum Matrimonium sit irritum. Sic ille

Sed ego quæsitum d. cap. *Quoniam*, dist. 28 non potui reperire; nec mirum, quia ibi non erat. Juveni autem dist. 31. in qua cap. 13. incipit: *Quoniam*, &c. Sulpicor, Aversam proprijs oculis non legisse d. cap. sed ex Sanchio sup. exscripsisse. Nam & ipse citat Glossam cap. *Quoniam*, dist. 28. verb. *Continentes*, pro eadem doctrina.

Et ecce verba Glossæ: *Sed nunquid in Orientali Ecclesia vir potest promoveri sine licentia uxoris? Dicit H. quod sic: quia nec fit ei præjudicium aliquod. Sed certè præjudicium fit ei; quia post mortem viri non potest contrahere. Item & in alio fit ei præjudicium; quia tempore vicis sue non debet ei commisseri, cum etiam ad tempus vir, invitâ uxore, non possit orare.*

Et, amabo, quis asserit post mortem viri posse contrahere? Num ideo, si contrahat, Matrimonium erit irritum? Hoc Glossa ista non dicit. Omittamus itaque eam; quia parum aut certè nihil facit pro invaliditate Matrimonij.

Quam utique (ut ibidem Aversa §. *Sed &*) Aliqui extendunt, quod etiam si, muliere invitâ, aut inficiâ, vir ordinatus esset, non possit postea alteri

*Dubitat, an
de facto
Mar. in
casu propo-
siti si in va-
lidum.*

701.
*Aversa ait,
prorsus nul-
lum esse, ex
dispositione
juris.*

702.
*An ea dis-
positio con-
veniat etiam
orientalem
Ecclesiam.*

703.
*An hæc do-
ctrina debeat
alteri*

ad extendi
ad mulie-
rem, que non
vovit, licet
conferat.
Affirmat
Sanchez, et si
fuisse igna-
ra juris.

alteri nubere. Vel saltem quando mulier scivit, nec tamen restitit, nec etiam expressè consensit. Vel saltem, quando consensit quidem, non tamen voto solemnè vel simplici continentiam promissit. Et hoc admittit Sanchez sup. n. 6. & 7. etiamsi mulier fuisset ignara juris, reddentis eam inhabilem ad secundas nuptias post mortem viri ordinati. Ita Aversa.

Probat autem Sanchez suam doctrinam. Quia (inquit) textus indistinctè loquuntur. Præterea: quia non video rationem, cur ad hoc impedimentum dirimens desideretur scientia juris; cum id non proveniat ex voluntate uxoris, ejusque voto, sed ex jure Ecclesiastico. Et in cæteris impedimentis dirimentibus ea scientia non desideratur. Sic ille. Citatque pro se D. Bonavent. 4. dist. 37. in exposit. lit. cujus verba videre poteris Conclus. 17. quæ, sicut ibi notavi, commodè intelligi possunt de Matrimonio tantum illicito, non autem irrito.

704.
Negat A-
versa.

Rogas: an hæc doctrina Sanchij placeat Aversa? Minimè: nam subjungit: Sed certè coherentè ad ea, quæ dicta sunt, & ad regulas justitiæ, nullum impedimentum subiret mulier, quæ invitâ, vel insciâ, vir sumpserit. Ordinem. Nec etiam, quæ sciens non restitit, nec consensit. Siquidem potest repetere, & ad usum conjugij compellere eundem virum ordinatum, ut dicebamus: quantum magis ergò poterit post mortem illius alium virum sumere? Sic ille. Quod & ipse Sanchez docet sup. n. 4. & 5.

Si autem (prolequitur Aversa) consensit promotioni viri; non tamen se ad continentiam obligavit; sed non erat conscia talis juris, non videtur hoc impedimentum incurrere: sicut nempe nec mansit simpliciter obligata ad continentiam cum primo viro, quamvis ordinato; quinimò poterat, & in casu periculi debebat, saltem ex Judicis officio, vir ejus illi restitui, ut expleret debitum conjugale.

705.
Discrimen
inter hoc &
alia impe-
dimenta.

Et hoc est manifestum discrimen hujus impedimenti ab alijs impedimentis: quia Ecclesia sic disposuit, ut alia incurrantur ex ipso statu rei; sed hoc non nisi ex consensu proprio, qui sine scientia esse non potest: ita enim in hoc se habet impedimentum Matrimonij, sicut obligatio continentia. Et merito Ecclesia sic statuit: quia hoc impedimentum non ligat determinatè, ne contrahatur Matrimonium cum una aut altera persona; sed ne simpliciter cum quacumque persona, & ad hoc debebat exigi proprius consensus.

Imò etiamsi erat conscia juris, dum reverà non emisit votum, nec etiam videtur hoc impedimentum incurrere: quia hoc non incurritur, nisi mediante voto; & nisi conjunctim cum obligatione continentia respectu primi viri: non enim separantur hæc duo, obligatio continentia cum primo viro ordinato vel professio, & inhabilitas cum secundo viro post mortem illius primi. Sed benè quidem, si mulier vovit continentiam, quamvis nesciret inde sequi inhabilitatem ad aliud Matrimonium, verè illam adhuc incurret; quia sat est vovisse, Hucusque Aversa.

Sed videri alicui possit, quòd non satis coherentè ad ea, quæ prius dixerat. Nam, ut vidimus, extendit ibi hoc impedimentum ad Ecclesiam Græcam; in qua tamen, ipso teste, ordinatus cum sua conjugè non profitebatur continentiam de præsentè, sive durante eo Matrimonio: hic autem restringit hoc impedimentum ad eas, quæ in præsentè habent votum continentia, sive obligationem continentia cum primo viro.

706.
Impugnatio
doctrinae A-
versa. Pri-
mo.

Ex hoc etiam consequens est, uxorem Exorcistæ, aut Acolythi, non habuisse hoc impedimentum; cum in præsentè non haberent votum continentia, sive obligationem continentia cum primo viro; sed licet posset ei copulari, ut sup. dicebat Pontius. Et tamen debebat separari à secundo viro, etiam usque ad exitum vitæ, ex Concil. Matifcon. ut superius audivimus. Ergò ex ea separatione non probatur efficaciter invaliditas Matrimonij.

707.
Secundo.

Porro neque Sanchez, neque Aversa aliunde probant invaliditatem secundi Matrimonij relicta Presbyteri vel Diaconi, nisi ex illis juribus, quæ præcipiunt separationem. Verùm & hæc ipsa jura non meminerunt voti continentia; sed indistinctè loquuntur, ut sup. dicebat Sanchez. Et idè hic Auctor solum consensum uxoris & non votum requirit, ut secundum Matrimonium sit invalidum, & magis consequenter.

Cardo itaque causæ hujus litis in eo vertitur: num Ecclesia possit rationabiliter aliquos legitime conjugatos separare, non solum pro tempore; sed etiam usque ad exitum vitæ, vel in poenam delicti, vel ob aliam causam. Et quòd possit, patet ex divorrio perpetuo ob hæresim alterius conjugis. Cur ergò similiter in casu præsentè non possit illicitè conjugatos separare, saltem ad tempus, imò & pro perpetuo, est Matrimonium foret validum?

708.
An Ecclesia
possit aliquos
legitime
conjugatos
pro perpetuo
separare.

Dices: ergò si bonâ fide contraxissent, non deberent separari. Transeat totum. Sanè jura, quæ Sanchez adducit, supponunt crimen; d. cap. Quia sunt, ibi: Ad vindictam modis omnibus tradatur, & cum competente emendatione, y, qui male sociati sunt, disjungantur. Et d. cap. Si se, ibi: Aut certe si in criminis intentione perseveraverint &c. Vel dic: Ecclesiam, etiam secluso formali peccato, habuisse aliam sufficientem causam eos separandi, utputa reverentiam status Clericalis.

Objectio
Solutio.

Fateor equidem, quòd hæc separatio perpetua valde gravis poena sit pro tali delicto: & reverentia status Clericalis in multis casibus permittit usum conjugij. Interim, quia impedimentum dirimentia Matrimonium non facile inducenda sunt, maximè cum quacumque persona, utpote odiosa, tamquam restrictiva juris naturalis, quod quilibet habet contrahendi Matrimonium, tum ad conservationem speciei, tum ad evitandam incontinentiam, magis inclinor in sententiam Pontij, donec aliud jus inducatur, quòd evidentius probet invaliditatem hujusmodi Matrimonij, quam ea, quæ hætenus inducta fuerunt. Posito autem, quòd invalidum sit, non potest requiri scientiam ejus impedimenti magis, quam

709.
Auctoritas
etiam in
sententiam
Pontij.

quàm requiritur scientia impedimenti Ordinis facti: nam & hoc impedimentum non ligat determinatè, ne contrahatur Matrimonium cum una aut altera persona, sed ne simpliciter cum quacunq; persona.

710. Cæterum si à me queritur: an quæ Ordinis facti, eadem sit ratio minorum Ordinum, ut nec sic possint recipi à conjugato sine licentia prævia uxoris? Pro parte negativa facit cap. 2. de Cler. conjug. ubi solum interdicitur, ne conjugatus ad sacros Ordines promoveatur. Sanè: Et infra: *Provideas attentius, ne deinceps Clericus conjugatus ad Ecclesiastica beneficia, vel sacros Ordines, aut administrationes Ecclesiasticas admittatur: nisi forte castitatem voveret perpetuam: & qui unicam, & virginem habuisset uxorem.*

Item ex c. 5. de Conv. conjug. Consimiliter d. cap. *Conjugatus*, de Convers. conjug. & Extravag. Ioan. XXII. *Antiqua*, de Voto, ubi prohibetur promotio viri conjugati ad Ordines, sermo est de Ordinibus sacris. Nullatenus ergo interdicitur ipsi promotio ad Ordines minores: *Quod enim de uno negatur, consequens intellectus patet, quia de quibusdam conceditur, cap. Qualis, dist. 25.*

Probatio ex ratione. Adde: minoribus Ordinibus non esse annexam continentiam, quæ sola promotioni viri ad Ordines sacros obstat. Et ita posse hunc ad Ordines minores promoveri ex iusta causa, docent Aliqui apud Sanchez sup. disp. 38. n. 5. posse, inquam, promoveri sine licentia uxoris, aliæ conditione ad sacros Ordines requisita. Et hoc est probabile.

711. Sed tenendum est (inquit ille) tamquam multo probabilius, nec ad primam Tonsuram promoveri posse absque uxoris licentia, servatis alijs, quæ iura postulant in uxore ad promotionem viri ad Ordines. Probatum ex cap. fin. de Temp. Ordin. in 6. sequentis tenoris: *Nullus Episcopus, vel quisvis alius infanti (nisi forte Religionem intraverit) seu illiterato; sed neque, absque sui Superioris licentia, homini diæcesis aliena clericalem presumat conferre tonsuram: nec etiam conjugato, nisi volenti Religionem intrare, aut ad sacros Ordines promoveri, prout est sacris Canonibus definitum.*

Ubi Gloss. verb. *Definitum*, inquit: *Quod dicitur, ut notatur sup. de Convers. conjug. Conjugatus.* Ubi petitur licentia uxoris, cum voto castitatis ipsius manentis in sæculo.

712. Planè, inquis: sed d. cap. loquitur de Ordinibus sacris. Respondet Abbas ibi: quod capiuntur hic sacri Ordines largo modo: nam quilibet Ordo dicitur sacer, cum sit sacrum signaculum, & character imprimatur.

Verùm hæc solutio non quadrat in primam Tonsuram, quæ non imprimit characterem. Hinc Sanchez sup. ad hunc & alios similes textus respondet, eos solum promotionem ad sacros Ordines interdixisse: at d. cap. fin. de Temp. Ordin. in 6. prohibuisse quoque promotionem ad Ordines minores, & primam Tonsuram. Nec

argumentum à contrario sensu ex alijs textibus deductum est alicujus momenti: cum id argumentum nil probet, quando inde alterius juris correctio resultat. Sic ille,

Quem sequitur Averfa sup. sect. 9. §. *Sed alij Doctores*, ibi: Itaque ex tunc, quo vult quis conjugatus primam Tonsuram assumere, debent servari illæ conditiones, quas sacri Canones requirunt ad Ordines sacros. Et ita quidem in praxi servatur. Imò & solent Episcopi ex tunc exigere votum continentiae, aut votum vel juramentum assumendi absque mora Ordinem sacrum. Nec Ecclesia permittit quemquam post conjugium fieri Clericum, ut permaneat solum in Tonsura, & Minoribus Ordinibus, & utatur conjugio: sicut alioqui concedit, ut Clericus post minores Ordines possit inire conjugium.

Et quàmvis textus nominet solum Tonsuram; tamen sine dubio idem intelligit de quocumque minori Ordine, si quis fortè antea initiatus Tonsurâ, & aliquo ex minoribus Ordinibus, & postea conjugatus, velit alios quoque ex minoribus Ordinibus suscipere. Et quàmvis etiam aliqui Auctores priores sententiæ textum exponant, nisi ad iusta causa, & Episcopus dispenset: tamen verba textus sunt ita absoluta, ut non relinquant talem dispositionem & dispensationem sub arbitrio Episcopi.

Atque hinc satis patet ad omnia motiva contraria, quæ pro ea sententia indicabantur. In re enim, quæ dependet ex dispositione juris, illi omnino standum est. Et in hac parte voluit potius Ecclesia concedere, ut ordinatus in Minoribus possit conjugari, quàm ut conjugatus possit ordinari, nisi cum certis conditionibus. Et quàmvis id non fuerit in priori jure dispositum: tamen ex quo in alio posteriori dispositum est, ita servari debet. Hactenus Averfa. Merito planè, si reverà ita in praxi servetur, quæ est optima legum interpretis.

Et nota: quodd dicit: Solent Episcopi ex tunc exigere votum continentiae, aut votum assumendi absque mora Ordinem sacrum: cum tamen Sanchez sup. n. 8. requirat determinatè votum continentiae. Quàmvis enim (inquit) à non conjugato, promotio ad Minores, id votum non petatur; secus est de conjugato. Quod ille possit à Clericatu resilire, ac uxorem ducere; & idèd non debet beneficio juris privari, petito ab eo continentiae voto: hic autem non potest ad primam tonsuram promoveri, nisi velit quoque ad sacros Ordines ascendere, & idèd, ne contingat, eum ante sacerorum Ordinum suspensionem redire ad uxorem, alligandus est continentiae voto. Sic Gloss. cap. *Episcopus*, verb. *Sequestrato*, dist. 77.

Interrogat ibi Glossa: *Quid si uxorum promovet Episcopus ad minores Ordines? Debetne ab eo exigere continentiam: cum sine titulo eum non debeat promoveri, & beneficiari simul cum uxore habere non possit, ext. de Cler. conjug. c. 1. & cap. Diversis? Respondet autem: Sic; si tamen promovetur, nec exegerit, habebit beneficium; arg. 32. dist. Si qui. Ab eo autem, qui uxorem non habet, non est exigenda continentia, 15. q. 3. §. Cum autem Ioan.*

Sed quæro ego: ubi in jure dicitur, quod sine titulo beneficii conjugatus non debeat promoveri

713.

Hanc sententiam docet Averfa de Testatur. praxi.

714.

Episcopus non potest dispensare.

715.

Non exigit hic Auctor determinatè votum continentiae: sicut Sanchez.

Pro hoc facit Gloss. c. 6. dist. 77.

716.

Impugnatur Glossa.

moveri ad minores Ordines? Ad majores requiritur quidem titulus sustentationis: sed quòd ille titulus debeat esse beneficium, & non sufficiat patrimonium, nusquam in jure reperitur. Ergò ex hoc, quòd conjugatus non possit habere beneficium simul cum uxore, non bene inferitur, quòd debeat vivere continentiam, ut promoveatur ad minores Ordines; imò etiam ad Majores; quia possit habere sufficiens patrimonium ad honestam sustentationem.

*Auctor ab
se recedit.*

Ex quo ergò probatur? dicto cap. fin. non requiritur nisi voluntas intrandi Religionem, aut suscipiendi Ordines sacros. Censentur autem, cum hac voluntate non posse stare licitum usum conjugalem? Clarum est, quòd cum voto intrandi Religionem, aut suscipiendi Ordines sacros, conjugatus licet possit redire ad uxorem suam, quousque Professionem emisserit, aut sacros Ordines susceperit. Pontifex tantum requirit voluntatem intrandi Religionem, aut suscipiendi Ordines sacros; quòd ergò potestate Glossator sup. requirit votum continentiam? Ipius non est condere novos Canones, sed jam conditos explicare. Gratis autem dicit, seu explicat, Pontificem hic per voluntatem intelligere votum continentiam ante Professionem, aut susceptionem Ordinis sacri.

*717.
Occurrit ob-
jectioni.*

Scio Canonibus definitum esse, ut uxor illius, qui intrat Religionem, aut suscipit Ordinem sacrum, viveat saltem continentiam; sed quòd ipse, qui intrat Religionem, aut Sacris initiatur, antecederet debeat vivere continentiam, ubi scriptum reperitur? Paginam fractam, folio nullo. Cur ergò obligabimus conjugatum ad votum continentiam ante Professionem, aut susceptionem Ordinis sacri? Non video fundamentum, seclusam consuetudine.

Certum est, quòd ex natura rei non repugnet, conjugatum, etiam sine ulla voluntate aut voto continentiam, suscipere minores Ordines. Nec apparet aliqua naturalis inconvenientia, quòd conjugatus, postquam recepit minores Ordines, antequam ascendat ad majores, ad uxorem suam redeat, eique copuletur.

Atque hic fuisset finis presentis Sectionis & totius Operis, nisi aliquis me interrogasset: numquid facta legitima separatione conjugum, vir adhuc tenetur prestare alimenta uxori? Respondendo:

CONCLUSIO XX.

Vir promotus ad Ordines sacros, remanens in saeculo, tenetur alere uxorem: secus vir innocens adulteram.

*718.
Vir tenetur
alere uxorem.
Averfa.*

Tenetur, per se loquendo, vir (utor verbis Averfae de Matr. q. 22. sect. 4. in principio.) ad alendam uxorem: sub alimentis comprehendendo victum, vestitum, habitaculum,

Bosco de Matrim. Pars II.

famulatum, & quaecumque ad humanam vitam necessaria sunt. Estque res clara ex omni humano jure & usu. Et ex natura ipsa Matrimonij apud omnes Gentes & Nationes: cum vir sit caput uxoris & familiae, eique incumbat familiam totam regere ac sustentare, & uxorem tamquam sociam & consortem habere, atque adeo in omnibus providere.

Imò etiam ex parte mulieris viro traditur dos, ad alendam scilicet ipsam uxorem, & onera communia Matrimonij sustinenda. Ita tamen, quòd etiam si vir uxorem indotatam ducat, adhuc tenebitur illam alere: quia dum confenfit illam absque dote ducere, ad hoc ipsum se obligavit: & cum uxor alenda sit, ab ipso utique viro alere debet. Et similiter, si modica dote contentus fuit, debet quoque ex integro, & in totum alimenta prestare, teneturque in omnibus providere, juxta qualitatem ac decentiam personae & familiae, & consuetudinem patriae, quantum ipse poterit. Et haec tota obligatio est de justitia, ut patet. Haec tamen Averfa.

Idem traditur ei dos.

Sed quoniam quae per se vera sunt, per accidens aliquando falsunt; hinc restat videndum, quo casu per accidens cesset haec obligatio alimentorum. Atque in primis (ut notat Sanchez lib. 9. disp. 4. n. 20.) quando uxor absque viri culpa, propria temeritate ab ejus consortio recedit, alenda minimè est à viro.

719.

Si mulier temeraria recedat, cessat haec obligatio.

Quia (inquit ille) uxor debet esse in viri obsequio, cap. *Haec imago*, 33. q. 5. ubi ex Aug. probatur, quòd mulier debeat esse viro subjecta. Porro subjecta non est, quae sua temeritate recedit; ac proinde receptura non est alimenta, alioqui sibi debita. Qui enim non facit, quod debet, non recipit quod oportet; arg. l. *Si ea conditione*, 3. Cod. de Condict. insert. in fine: *Cum sua sponte scriptura testamenti non obtemperaverit, ad petitionem non admittitur.*

Probatio.

Si autem viri culpa, ut ob ejus saevitiam, recedat uxor, alenda est. Nam (inquit idem Auctor) cum ipsi non imputetur in viri obsequio non esse, sed culpa viri id tribuendum sit; perinde censendum est, ac si in viri obsequio esset; arg. l. 24. ff. de Condit. & demonstrat. *Jura civili receptum est, quotiens per eum, cujus interest conditionem impleri, sit, quominus impleatur, ut perinde habeatur, ac si impleta conditio fuisset.* Cum ergò viri intersit, ut mulier ei praestet obsequia, & per eum fiat, quominus praestentur, perinde haberi debet, ac si praestita fuissent.

720.

Secus si ex culpa viri.

Haec autem adeo vera sunt (auctore Sanchio sup. n. 21.) ut quando sua culpa uxor recedit, vir, quamvis dotem habeat, minimè obligetur ad ipsam alendam. Quia uxor tenetur viro dotem tradere, & in ipsius obsequio esse; quare si in alterutro deficiat, cessat ipsam alendi obligatio. Et econtra, si vir in culpa sit, tenetur uxorem absque dote ductam alere. Quia si secum habitaret, ad id teneretur, & cum viri culpa minimè habitet, gaudebit habitantis privilegio.

Hinc infert idem Auctor n. 22. uxorem à viro recedentem, ob nimiam castigationem, alendam

721.

Mulier, recedens ob

K k k k k

lendam